

2. Матузкова О. П., Гринько О. С., Горбатюк Н. О. *Стратегії та аналіз в усному та письмовому перекладі : метод. посіб.* Одеса : ОНУ, 2020. 67 с.

3. Михайленко О. А. *Поняття «перекладацькі стратегії» як складова стратегічної компетенції. Педагогічні науки.* 2014. Вип. 121. С. 148-154.

4. Ніколаєва Т. М. *Перекладацькі стратегії в англо-українському просторі. Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського. Серія: Філологія. Соціальні комунікації.* 2018. Том 29(68). № 1. С. 110-115.

МАШИННИЙ ПЕРЕКЛАД VS. ЛЮДСЬКИЙ ПЕРЕКЛАДАЧ: СПІВПРАЦЯ ЧИ КОНКУРЕНЦІЯ?

Ірина Змійова

*кандидат філологічних наук, доцент
професор кафедри германо-романської філології та перекладу
Харківський гуманітарний університет
«Народна українська академія»
м. Харків, Україна*

Ірина Шевченко

*доктор філологічних наук, професор
завідувачка кафедри ділової іноземної мови та перекладу
Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна
м. Харків, Україна*

Стрімкий розвиток цифрової комунікації та глобальне розширення інтернет-простору поставили письмовий переклад у центр міжмовної взаємодії, де оперативність локалізації мусить поєднуватися з точністю перекладу. Попри значний прогрес нейронних технологій, машинний переклад (МП) наразі доповнює, але не замінює людський. Дослідження доводять, що МП досі не здатен самостійно обробити фразеологізми, сленг, іронію чи особливості авторського стилю. Через це тільки перекладач-людина може передати усі мовні нюанси й прихований смисл; у точних галузях (медицина, право) навіть найточніший комп'ютерний переклад потребує багаторазової перевірки людиною. В фіційних рекомендаціях з перекладу підкреслюється, що письмовий переклад має здійснюватися кваліфікованим перекладачем; сам по собі машинний переклад буде недостатнім [1].

Основна проблема полягає в тому, що машинний переклад усе ще неспроможний гарантувати належну якість у випадках мовної багатозначності та культурної маркованості. Водночас він значно збільшує обсяг перекладених текстів і трансформує саму природу перекладацької професії. Інтеграція МП у роботу перекладача вимагає формування «людської» перекладацької компетенції – тобто спроможності працювати поруч із машиною.

Зокрема, С. Булут рекомендує якомога раніше залучати МП у навчання фахівців, щоб студенти усвідомили, що їхні ролі вже не обмежуються тільки пост- чи пре-редагуванням. Сучасний перекладач має опанувати нові обов'язки: власноруч навчати системи МП, добирати й оцінювати тренувальні корпуси, співпрацювати з розробниками алгоритмів як експертний рецензент [2].

Подібну ідею підтримує А. Пім, який прогнозує трансформацію навичок перекладачів у технологічну епоху: «Функція перекладача очікувано зміщуватиметься у бік лінгвістичного пост-редагування, без потреби глибокої предметної експертизи і навіть, можливо, з меншим акцентом на знаннях іноземної мови». Він також вказує, що сучасний «стартовий текст» перед перекладом уже включає бачені перекладні пам'яті, глосарії й результати МП. Для ефективної підготовки перекладачів Пім виокремлює низку компетенцій – зокрема «вчитися вчитися», критично сприймати й перевіряти дані й джерела МП, приділяти підвищену увагу процесу коректури [3].

Такий підхід стимулює крос-технологічну освіту: студентів навчають працювати із САТ-інструментами, аналізувати власний переклад і здійснювати творчі проекти спільно з галузевими експертами. Сучасна перекладацька практика дедалі частіше ґрунтується на взаємодоповненні машинної ефективності, що забезпечує швидкість, людською інтуїцією й культурною чутливістю, що гарантують змістову цілісність. Алгоритми здатні оперативно створювати попередній переклад навіть для значного масиву даних, але лише людське редагування – з його увагою до контексту, культурних конотацій та стилістичних відтінків – дозволяє досягти автентичної відповідності оригіналу. За таких умов, оптимальним видається комбінований підхід: застосування автоматизованих засобів (САТ-інструментів, систем МП) як початкової підтримки, що обов'язково має супроводжуватися ретельним професійним пост-редагуванням.

Викладачам, у свою чергу, слід переглядати навчальні програми перекладу – поєднувати мовно-культурну, теоретичну підготовку з тренуванням технічних навичок. Наприклад, впроваджувати курси, де студенти можуть використовувати МП у проєктній роботі, здійснювати самоаналіз процесу перекладу та співпрацювати з фахівцями. Такий комплексний підхід – поєднання традиційної методології й інноваційних технологій – забезпечить конкурентні переваги майбутнім фахівцям і допоможе подолати сучасні виклики письмового перекладу.

Список використаних джерел

1. Яблочникова В. О. Машинний переклад проти людського перекладу. *Наукові записки. Серія: Філологічні науки*, 2024, вип. 3 (210), С. 45–49. <https://doi.org/10.32782/2522-4077-2024-210-6> (дата звернення: 26.05.2025).
2. Bulut S.Ö. Integrating Machine Translation into Translator Training: Towards 'Human Translator Competence'. *Translogos Translation Studies Journal*, 2019, Vol. 2, No. 2, pp. 1–26. <https://doi.org/10.29228/transLogos.11> (дата звернення: 26.05.2025).
3. Рым А. Translation Skill-Sets in a Machine-Translation Age. *Meta : Journal des traducteurs*, 2013, Vol. 58, No. 3, pp. 487–502. <https://doi.org/10.7202/1025047ar> (дата звернення: 26.05.2025).

ÜBERSETZUNGSTRANSFORMATIONEN IM DEUTSCHUNTERRICHT: LEXIKALISCH-SEMANTISCHE EBENE

Софія Козак

кандидат філологічних наук, доцент
доцент кафедри німецької філології

Волинський національний університет імені Лесі Українки
м. Луцьк, Україна

Das Transformationsmodell in der Übersetzung entstand unter dem Einfluss der Ideen der Transformationsgrammatik und basiert auf der Umwandlung (Transformation) der sprachlichen Strukturen des Originaltextes in die Strukturen des übersetzten Textes (Zieltextes). Das Ergebnis ist ein übersetzter Text, der in seinen Strukturen dem Original entspricht.